

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань	08 «Право»
спеціальність	081 «Право»

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Рукінова Світлана Сергіївна, викладач вищої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Світлана РУКІНОВА

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії

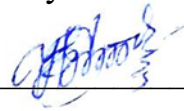

Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради

Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 08 «Право»	Нормативна
		Рік підготовки
		4-й
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 081 «Право»	Семестр
		8-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,7	Ступінь: «Фаховий молодший бакалавр»	16 год.
		Практичні, семінарські
		24 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		80 год.
		Вид контролю:
		залік

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 40 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (33,3%~66,6%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати навчання

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Проблеми теорії держави та права»: відповідно до вимог Закону України «Про фахову передвищу освіту» надати студентам базову сукупність інформації та вмінь, що формує в них необхідні знання і навички у сфері проблем теорії держави та права.

2.2. Завдання курсу: сформувати у здобувачів освіти знання щодо еволюційних процесів правової системи України, механізмів правового регулювання та правового впливу, динамічних процесів у праві, юридично значущої поведінки та її правових наслідків, порівняльного правознавства тощо.

Передумови для вивчення дисципліни: Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Теорія держави та права», «Конституційне право України», «Правознавство (спецкурс)».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

Перелік компетентностей випускника	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у юридичній діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності.
Загальні компетентності(ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії права, розуміння значення та ролі правничої професії у громадянському суспільстві. СК3. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права. СК8. Здатність критично мислити в процесі системного аналізу правових явищ і фактів.

Програмні результати навчання (РН):

РН1.Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН7. Знати і розуміти основи теорії права, роль правничої професії у громадянському суспільстві.

РН9. Використовувати у професійній діяльності знання засад та інститутів галузей права національної правової системи.

РН11. Аналізувати явища та процеси у правничій сфері на основі застосування теоретичних знань і прикладних навичок у професійній діяльності.

РН12. Проводити первинний аналіз та класифікацію документації, володіти основами діловодства та працювати з документами правового характеру.

РН14. Планувати та ефективно виконувати поставлені завдання у професійній діяльності.

РН15. Знати і застосовувати принципи юридичної деонтології у професійній діяльності.

Мова навчання – українська.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни.

Кредит 1.

Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу “Проблеми теорії держави та права”.

Тема 2. Проблеми функціонування, реформування та розвитку сучасної держави.

Тема 3. Аспекти співвідношення держави та політичної системи суспільства.

Кредит 2.

Тема 4. Право як невід’ємний елемент цивілізації та культури суспільства.

Тема 5. Внутрішня будова права України та зовнішня форма його прояву.

Тема 6. Правове регулювання та правовий вплив

Кредит 3.

Тема 7. Становлення та розвиток правової системи України

Тема 8. Проблеми реалізації права та тлумачення правових норм.

Тема 9. Юридично значуща поведінка та її правові наслідки

Кредит 4.

Тема 10. Порівняльне правознавство як напрям юридичної науки і метод дослідження

Тема 11. Романо-германська правова система

Тема 12. Англо-американська правова сім’я

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1.	30	4	6			20
Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу “Проблеми теорії держави та права”.	10	2	2			6
Тема 2. Проблеми функціонування, реформування та розвитку сучасної держави.	10	1	2			7
Тема 3. Аспекти співвідношення держави та політичної системи суспільства.	10	1	2			7
Кредит 2.	30	4	6			20
Тема 4. Право як невід’ємний елемент цивілізації та культури суспільства.	10	2	2			6
Тема 5. Внутрішня будова права України та зовнішня форма його прояву	10	1	2			7
Тема 6. Правове регулювання та правовий вплив	10	1	2			7
Кредит 3.	30	4	6			20
Тема 7. Становлення та розвиток правової системи України	10	2	2			6
Тема 8. Проблеми реалізації права та тлумачення правових норм	10	1	2			7
Тема 9. Юридично значуща поведінка та її правові наслідки	10	1	2			7
Кредит 4.	30	4	6			20
Тема 10. Порівняльне правознавство як напрям юридичної науки і метод дослідження	10	2	2			6
Тема 11. Романо-германська правова система	10	1	2			7
Тема 12. Англо-американська правова сім’я	10	1	2			7
Усього годин	120	16	24			80

5.Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість ь годин
	Кредит 1.	4
1.	Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу “Проблеми теорії держави та права”.	2
2.	Тема 2. Проблеми функціонування, реформування та розвитку сучасної держави.	1
3.	Тема 3. Аспекти співвідношення держави та політичної системи суспільства.	1
	Кредит 2.	4
4.	Тема 4. Право як невід’ємний елемент цивілізації та культури суспільства.	2
5.	Тема 5. Внутрішня будова права України та зовнішня форма його прояву	1
6.	Тема 6. Правове регулювання та правовий вплив	1
	Кредит 3.	4
7.	Тема 7. Становлення та розвиток правової системи України	2
8.	Тема 8. Проблеми реалізації права та тлумачення правових норм	1
9.	Тема 9. Юридично значуща поведінка та її правові наслідки	1
	Кредит 4.	4
10.	Тема 10. Порівняльне правознавство як напрям юридичної науки і метод дослідження	2
11.	Тема 11. Романо-германська правова система	1
12.	Тема 12. Англо-американська правова сім’я	1
	Разом:	16

6.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість ь годин
	Кредит 1.	6
1.	Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу “Проблеми теорії держави та права”.	2
2.	Тема 2. Проблеми функціонування, реформування та розвитку сучасної держави.	2
3.	Тема 3. Аспекти співвідношення держави та політичної	2

	системи суспільства.	
	Кредит 2.	6
4.	Тема 4. Право як невід’ємний елемент цивілізації та культури суспільства.	2
5.	Тема 5. Внутрішня будова права України та зовнішня форма його прояву	2
6.	Тема 6. Правове регулювання та правовий вплив	2
	Кредит 3.	6
7.	Тема 7. Становлення та розвиток правової системи України	2
8.	Тема 8. Проблеми реалізації права та тлумачення правових норм	2
9.	Тема 9. Юридично значуща поведінка та її правові наслідки	2
	Кредит 4.	6
10.	Тема 10. Порівняльне правознавство як напрям юридичної науки і метод дослідження	2
11.	Тема 11. Романо-германська правова система	2
12.	Тема 12. Англо-американська правова сім’я	2
	Разом:	24

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1.	20
1.	Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет, методологія курсу “Проблеми теорії держави та права”.	6
2.	Тема 2. Проблеми функціонування, реформування та розвитку сучасної держави.	7
3.	Тема 3. Аспекти співвідношення держави та політичної системи суспільства.	7
	Кредит 2.	20
4.	Тема 4. Право як невід’ємний елемент цивілізації та культури суспільства.	6
5.	Тема 5. Внутрішня будова права України та зовнішня форма його прояву	7
6.	Тема 6. Правове регулювання та правовий вплив	7
	Кредит 3.	20
7.	Тема 7. Становлення та розвиток правової системи	6

	України	
8.	Тема 8. Проблеми реалізації права та тлумачення правових норм	7
9.	Тема 9. Юридично значуща поведінка та її правові наслідки	7
	Кредит 4.	20
10.	Тема 10. Порівняльне правознавство як напрям юридичної науки і метод дослідження	6
11.	Тема 11. Романо-германська правова система	7
12.	Тема 12. Англо-американська правова сім'я	7
	Разом:	80

8.Форми роботи та критерії оцінювання

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (**залік**) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно якщо студент активно працює протягом усього заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом практичного заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури та законодавства з питань обліку та оподаткування, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, правильно виконує навчальні завдання.

Студенту виставляється дуже добре за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом практичного заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні нормативні документи та літературні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і

подій або допущені 1—2 арифметичні і 1—2 логічні помилки при розв’язанні задач.

Студенту виставляється добре за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом практичного заняття, питання висвітлені достатньо повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні нормативні документи та літературні джерела, висвітлення питань не повністю завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій або допущені 3—4 арифметичні і 2—3 логічні помилки при розв’язанні задач.

Студенту виставляється достатньо в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, законодавства та навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки й розв’язувати задачі. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу або 3—4 логічних помилок при розв’язанні задач.

Студенту виставляється задовільно в разі, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення, виявлене невміння розв’язувати навчальні задачі.

Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Встановлюються наступні *вагові коефіцієнти*:

- Екзамен - 0,4
- Поточний контроль дисципліни, яка закінчується екзаменом - 0,6
- Залік – 0,2
- Поточний контроль дисципліни, яка закінчується заліком - 0,8

Кількість балів у кінці семестру повинна складати до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 кредитів.

Оцінювання 5 кредитів = 500 балів.

Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума (400 балів)
1 кредит					
П1	П2	П3		С1	100
20	20	20		40	
Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума
2 кредит					
П4	П5	П6		С2	100
20	20	20		40	
Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума
3 кредит					
П7	П8	П9		С3	100
20	20	20		40	
Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума
4 кредит					
П10	П11	П12		С4	100
20	20	20		40	

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал. Завданням підсумкового контролю (**залік**) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

9. Засоби діагностики

Одним із важливих засобів підвищення ефективності навчального процесу є створення регулярної, активної, стимулюючої системи навчальної роботи студентів. Ця стимулююча система проявляється у застосуванні різних видів контролю.

Контроль за виконанням студентами навчального плану з курсу «Проблеми теорії держави та права», за рівнем отриманих ними знань,

набутих навичок й умінь здійснюється за допомогою форм поточного, проміжного і підсумкового контролю, визначених навчальною програмою.

1. Поточний контроль здійснюється у ході повсякденної роботи студентів під час проведення семінарських (практичних) занять та інших форм контролю і має на меті перевірку рівня знань студента за темами дисципліни. Такий вид контролю стимулює у студентів прагнення до систематичної самостійної роботи, виконання практичних завдань, підвищення інтересу до навчальної дисципліни, формування почуття відповідальності за результати навчання.

Поточний контроль проводиться, зокрема, у таких формах:

- 1.1. Метод усного контролю: індивідуальне або фронтальне опитування.
- 1.2. Метод письмового контролю: контрольна робота
- 1.3. Метод тестового контролю (письмового).
- 1.4. Метод самоконтролю.

2. Підсумковий контроль застосовується для перевірки успішності знань студентів після завершення вивчення навчальної дисципліни.

10. Методи навчання

1. **Проблемні лекції** направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного обмірковування. Студенти здійснюють коментарі самостійно або за участю викладача.
2. **Робота в малих групах** дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.
3. **Семінари-дискусії** передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.
4. **Мозкові атаки** – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.
5. **Кейс-метод** – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.
6. **Презентації** – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань.

11. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми теорії держави і права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави: навчальний посібник / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К., 2007. – 288 с.
2. Актуальні проблеми теорії держави та права : [навчальний посібник] / [Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.] ; за заг. ред. Є.О. Гіди. - К. : ФОП О. С. Ліпкан, 2010. - 322 с.
3. Актуальні проблеми теорії держави та права [Текст] : навч. посіб. / [П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко та ін.]. – Донецьк : Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
4. Актуальні проблеми теорії держави та права[Текст]: навч. посібник (за вимогами кредитно-модульної системи навчання) / Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний, А.О. Осауленко, Т.О. Пікуля; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: КНУВС, 2010. – 260 с.
5. Бандурка О. М. Теорія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навч. закл. / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О. М. Головка та ін. Харків: Майдан, 2018. – 436 с.
6. Дідич Т. О. Нормопроекування: питання теорії та методології: монографія. К.: Вид-во Європ. університету, 2020. 160 с.
7. Зварич Р. В. Проблеми трансформації регулятивної функції права: ретроспективний аналіз та перспективний аналіз: монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2018. 564 с.
8. Кравчук М. В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – 3-тє вид., змін. й допов. / М. В. Кравчук (авт.-упоряд.). – Тернопіль : Екон. думка, 2016. – 420 с.
9. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: Курс лекцій – К.: К.І.С., 2008. – 470 с.
10. Оніщенко Н. М. Система права як юридична основа правової системи. Правова держава : щорічник наук.пр. 2020. вип. 13. С. 39–47.
11. Правові системи сучасності : навч. посіб. для магіст. права / [Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчук та ін.] ; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К. : Юридична думка, 2012. – 492 с.
12. Скрипнюк О. В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). К. : Логос, 2016. 368 с.
13. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. — К.: «Хай-Тек Прес», 2020. — 296 с.
14. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.

15. Теорія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навч. закл. / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О. М. Головка та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Майдан, 2018. – 436 с.

12. Інформаційні ресурси

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт/ - Режим доступу до електронних документів: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>.
2. Президент України: офіційне інтернет-представництво. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Урядовий портал: єдиний веб-портал виконавчої влади України. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законодавство України. - Режим доступу до електронних документів: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законотворча діяльність Верховної Ради України: Законопроекти: Пошук за реквізитами. - Режим доступу до електронних документів: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.

Журнальні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: пошукова система сайту: Наукова періодика України. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>.
2. Юридичний журнал: сайт журналу. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.justinian.com.ua/>.

Газетні ресурси

1. Голос України: газета Верховної Ради України: веб-сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.golos.com.ua/>.
2. Урядовий кур'єр: газета центральних органів виконавчої влади: веб-сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.ukurier.gov.ua/uk/>.